

บทที่ 6

สรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง "ภาพเด็กและการถอดรหัสความหมายในละครโทรทัศน์ช่วงไพรม์ไทม์" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผู้ส่งสาร (S) สาร (M) ช่องทางการสื่อสาร (C) และผู้รับสาร (R) จากละครโทรทัศน์ช่วงไพรม์ไทม์ว่ามีรูปแบบความสัมพันธ์ต่อกันเป็นเช่นใด โดยผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนการศึกษาในแต่ละด้านดังนี้ คือ

6.1 สรุปผลการวิจัย

6.1.1 การศึกษากระบวนการสร้างภาพเด็กในละครโทรทัศน์ช่วงไพรม์ไทม์

ขั้นตอนการเลือกเรื่องขึ้นอยู่กับทางเลือกนำเสนอเรื่องราวในสังคมรอบตัวของผู้ประพันธ์หรือผู้จัดละครและคำนึงถึงการตลาด แต่ในขั้นตอนนี้มักไม่เกี่ยวข้องกับภาพเด็กโดยตรง เพราะละครโทรทัศน์ช่วงไพรม์ไทม์มีเนื้อเรื่องเกี่ยวข้องกับผู้ใหญ่มากกว่า และผู้เลือกไม่ได้เลือกเรื่องโดยคำนึงถึงภาพเด็กในละคร แสดงให้เห็นว่าละครโทรทัศน์ช่วงไพรม์ไทม์เป็นพื้นที่ของผู้ใหญ่มากกว่าเด็ก

การวางโครงเรื่องในขั้นตอนการประพันธ์เรื่องส่งผลต่อภาพเด็กที่ปรากฏในเรื่องและส่งผลถึงการสร้างภาพเด็กในขั้นตอนอื่นอีกด้วย โดยปรากฏภาพเด็กในลักษณะต่างๆ คือ เพื่อสร้างความสะเทือนอารมณ์ของผู้ชมเป็นหลัก ทั้งอารมณ์สนุก เศร้า เอาใจช่วย น่าสงสาร เอ็นดู น่าประทับใจ ฯลฯ โดยจะเห็นได้จากภาพเด็ก 7 คนจากทั้งหมด 9 คนที่ช่วยสร้างความสะเทือนอารมณ์ความรู้สึกต่อผู้ชม รองลงมาคือเพื่อบอกภูมิหลังและที่มาที่ไปของตัวละครผู้ใหญ่ มีจำนวน 5 คนจากเด็ก 9 คน โดยมักเป็นตัวละครเด็กที่เป็นอดีตของพระเอกนางเอกและตัวละครหลักอื่นๆ ต่อมาคือเพื่อทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยพระเอกและนางเอก 4 คนจากเด็ก 9 คน และสุดท้ายคือเพื่อความสมจริงหรือสมเหตุสมผลในเรื่อง มีเพียงคนเดียวคือ นิมจากเรื่องราชินีหมอลำ

ผู้ผลิตมักสร้างภาพเด็กให้ทำหน้าที่ช่วยให้พระเอกนางเอกมีโอกาสใกล้ชิดกัน แสดงความอ่อนโยนและความดีของพระเอกหรือนางเอกที่มีต่อเด็ก ตลอดจนช่วยให้พระเอกและนางเอกปรับความเข้าใจกัน

ขั้นตอนการเขียนบทละครโทรทัศน์ที่ส่งผลต่อภาพเด็กในละครโทรทัศน์ช่วงไพรม์ไทม์ โดยผู้ผลิตต้องการนำเสนอเรื่องการอบรมสั่งสอนมากที่สุด 3 คนจาก 9 คน โดยมองว่าเด็กเปรียบเสมือนผ้าขาว เมื่อได้รับการอบรมสั่งสอนอย่างไรก็จะเติบโตขึ้นมาอย่างนั้น และเมื่อผู้เขียนบทต้องการสื่อความหมายเรื่องการอบรมสั่งสอน มักจับคู่ตัวละครเด็กกับผู้ใหญ่ โดยผู้ใหญ่เป็นผู้อบรมสั่งสอน และเด็กเป็นผู้ถูกอบรมสั่งสอน ผ่านสถานการณ์และบทสนทนาต่างๆ ขึ้นอยู่กับลักษณะตัวละครตัวละครที่ต้องการสื่อและวิธีการสื่อความหมายของผู้เขียนแต่ละคน รองลงมาคือเรื่องความกตัญญูและการตัดสินใจผิด 2 คนจาก 9 คน โดยการใส่รหัสเรื่องความกตัญญูมักจับคู่เด็กกับผู้ใหญ่ซึ่งเป็นผู้ปกครองหรือผู้มีพระคุณ เช่น พ่อ แม่ พระ เป็นต้น

ในการคัดเลือกนักแสดง ผู้กำกับและผู้จัดละครเป็นผู้เลือก โดยคำนึงถึงความสามารถมากกว่าความเหมาะสมโดยเฉพาะความสามารถทางการแสดง 8 คนจาก 9 คน เพราะเด็กมักมีข้อจำกัดเรื่องการถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกและการสื่อความหมายในละครโทรทัศน์ ถ้าเด็กไม่มีความสามารถในการแสดง จะทำให้การสื่อความหมายขาดประสิทธิภาพ ไม่ตรงตามที่คุณผู้ผลิตต้องการสื่อและทำให้ผู้ชมขาดอรรถรสในการชมละครโทรทัศน์ รองลงมาคือความเหมาะสมกับบทบาท 4 คนจาก 5 คน

การทำงานของผู้กำกับในขั้นตอนการถ่ายทำละครโทรทัศน์ โดยการตีความภาพเด็กของผู้กำกับมีความสำคัญอย่างมาก โดยผู้กำกับจะทำความเข้าใจลักษณะตัวละครและสารที่ผู้เขียนบทละครต้องการสื่อความหมายเพื่อนำมาถ่ายทอดเป็นภาพ โดยปัจจัยที่มีผลต่อการเพิ่มลดปรับเปลี่ยนซึ่งส่งผลต่อภาพเด็กในละครโทรทัศน์ช่วงไพรม์ไทม์มากที่สุดคือความสามารถในการแสดงตลอดจนถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกของนักแสดง ซึ่งเป็นความสามารถที่ช่วยเสริมให้เรื่องมีความสนุกมากขึ้น ทั้งนี้การปรับเปลี่ยนเพิ่มลดภาพเด็กในขั้นตอนนี้ขึ้นอยู่กับวิจารณ์ญาณและประสบการณ์ของผู้กำกับ

6.1.2 ภาพเด็กในละครโทรทัศน์ช่วงไพรม์ไทม์

กลุ่มตัวอย่างประเภทละครโทรทัศน์ช่วงไพรม์ไทม์ที่ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ ได้แก่ ละครโทรทัศน์ที่นำเสนอภาพสะท้อนของเด็ก 4 เรื่อง ได้แก่ “ราชินีหมอลำ” “สองเรานิรันดร” “รักของนายดอกไม้” และ “สี่สาวรารัก”

ผลการวิจัยพบว่าโครงเรื่องละครโทรทัศน์ช่วงไพรม์ไทม์ส่วนใหญ่ไม่ได้ต้องการนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับเด็กโดยตรง โดยโครงเรื่องจะเกี่ยวข้องกับผู้ใหญ่มากกว่า จะเห็นได้ว่าโครงเรื่องส่วนที่เกี่ยวข้องกับเด็กมักปรากฏในตอนเริ่มเรื่อง การพัฒนาเหตุการณ์และตอนจบ แต่ในส่วนภาวะวิกฤติและภาวะคลี่คลายกลับไม่กล่าวถึงเรื่องราวของเด็กเลย ทั้งๆ ที่เป็นส่วนสำคัญของการดำเนินเรื่องของละครโทรทัศน์

ลักษณะโครงเรื่องที่ไม่เกี่ยวข้องโดยตรงกับเด็กเป็นแนวโน้มที่สะท้อนให้เห็นว่าตัวละครเด็กส่วนใหญ่เป็นเพียงสีสันของเรื่อง ทำให้เรื่องราวอ่อนโยน อบอวน สนุกและน่ารักหรือน่าสงสารมากขึ้น โดยไม่มีความสำคัญต่อเนื้อเรื่องหรือโครงเรื่องมากนัก แต่โครงเรื่องส่งผลกระทบต่อภาพเด็กที่ปรากฏในเรื่อง

ในส่วนแก่นเรื่องละครโทรทัศน์ช่วงไพรม์ไทม์ส่วนใหญ่กล่าวถึงเรื่องความรักเป็นหลัก โดยเน้นที่ความรักของหนุ่มสาว ส่วนแก่นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเด็กเป็นความรักในครอบครัว ดังนั้นแก่นเรื่องในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเด็กจึงเป็นเพียงส่วนหนึ่งในละครโทรทัศน์เท่านั้น ไม่ใช่ส่วนหลักหรือทั้งหมด เช่น ในละครเรื่องราชินีหมอลำและสองเรานิรันดรที่มีแก่นเรื่องกล่าวถึงความรัก ความอบอุ่นในครอบครัว ภาพเด็กที่ปรากฏจึงเป็นภาพเด็กที่ดี มีความกตัญญู เชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้ปกครอง แต่ภาพเด็กทั้งสองเรื่องแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง โดยน้อมจากราชินีหมอลำ เป็นภาพเด็กที่มีชีวิตยากลำบาก นำสงสาร รันทด นำเอาใจช่วย ขณะที่โชดาจากรื่องสองเรานิรันดรเป็นภาพเด็กน่ารัก น่าเอ็นดู สดใส ทั้งนี้เพราะราชินีหมอลำยังมีแก่นเรื่องที่พูดถึงความยากลำบากและการต่อสู้กับอุปสรรคในชีวิต ขณะที่เรื่องสองเรานิรันดรกล่าวถึงความรักเพียงอย่างเดียว แม้ว่าเด็กจะไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับแก่นเรื่องทั้งหมดแต่แก่นเรื่องส่งผลกระทบต่อภาพเด็กที่ปรากฏในละคร

สำหรับความขัดแย้งที่ปรากฏในละครโทรทัศน์ช่วงไพรม์ไทม์ส่วนใหญ่เป็นความขัดแย้งระหว่างผู้ใหญ่กับผู้ใหญ่ มีเพียง 1 จาก 4 เรื่องคือละครโทรทัศน์เรื่องสืบสาวราวรักที่กล่าวถึงความขัดแย้งระหว่างผู้ใหญ่กับเด็กและระหว่างเด็กกับเด็กด้วยกัน ดังนั้นเด็กจึงมีส่วนเกี่ยวข้องกับความขัดแย้งหลักๆ ในละครโทรทัศน์น้อยมาก ส่งผลให้เรื่องราวของละครโทรทัศน์มักไม่มีเด็กเป็นตัวดำเนินเรื่องหลัก เพราะละครโทรทัศน์ดำเนินไปตามความขัดแย้งในเรื่อง เด็กจึงเป็นเพียงส่วนประกอบหนึ่งในละครโทรทัศน์เท่านั้น แต่ความขัดแย้งของผู้ใหญ่ในเรื่องส่งผลกระทบต่อภาพเด็กที่ปรากฏในละครโทรทัศน์

ภาพเด็กที่ปรากฏในละครโทรทัศน์ช่วงไพรม์ไทม์ทั้ง 4 เรื่องมีลักษณะต่างๆ โดยแบ่งเป็นเกณฑ์ได้ ดังนี้

1. ชั้น (Social class) ละครโทรทัศน์ช่วงไพรม์ไทม์สะท้อนภาพเด็กชนชั้นกลางล่างเป็นส่วนใหญ่และชนชั้นล่างเป็นส่วนน้อย ซึ่งสอดคล้องกับประเด็นการศึกษาของเด็กในละครโทรทัศน์ที่พบว่าเด็กที่เรียนหนังสือมี 4 คน ได้แก่ ไชดา เด็กหญิงค่านาง เด็กชายกฤษและเด็กชายกนิษ ขณะที่เด็กที่ไม่มีโอกาสเรียนหนังสือมี 2 คน ได้แก่ เชื่อมและน้อม ทั้งนี้เพราะความยากจน

2. เพศ (Gender) เมื่อแบ่งโดยใช้เกณฑ์เรื่องเพศ พบว่ามีเด็กหญิงและเด็กชายเท่าๆ กัน ไม่ปรากฏความแตกต่างมากนัก คือเด็กชาย 5 คนและเด็กหญิง 4 คน

เพศของเด็กยังส่งผลต่อกิจกรรมและอุปนิสัยที่ปรากฏในละครโทรทัศน์ โดยเด็กผู้ชายจะมีกิจกรรมมากกว่าเด็กผู้หญิง เช่น กิจกรรมกีฬา เกมส์ ยิงนก ตกปลา การละเล่น เป็นต้น ขณะที่เด็กผู้หญิงไม่มีกิจกรรมมากนัก นอกจากอยู่ใกล้ชิดผู้ปกครอง ดูแลพ่อแม่

นอกจากนี้เด็กหญิงและเด็กชายยังมีกิจกรรมการละเล่นที่แตกต่างกัน โดยเด็กผู้ชายจะมีกิจกรรมมากกว่าเด็กผู้หญิง ทั้ง ยิงนก ตกปลา กิจกรรมกีฬา เกมส์กด เป็นต้น ขณะที่ภาพเด็กผู้หญิงไม่มีกิจกรรมการเล่นที่ชัดเจน นอกจากการวิ่งเล่นกับเพื่อนวัยเดียวกัน หรือเล่นตามเด็กผู้ชายในกรณีที่มีเด็กผู้ชายเป็นเพื่อนเล่น ภาพเด็กผู้หญิงมักอยู่นิ่งกว่าเด็กผู้ชาย โดยจะอยู่ใกล้ชิดและคอยดูแลผู้ปกครอง

3. ชาติพันธุ์ (Race) ภาพสะท้อนของเด็กที่ปรากฏในละครโทรทัศน์มักไม่ระบุประเด็นเรื่องชาติพันธุ์ชัดเจนนัก ส่วนใหญ่เป็นเด็กในเมืองหลวง มีเพียงเรื่องเดียวคือราชินีหมอลำที่สะท้อนภาพเด็กต่างจังหวัดจากภาพตะวันออกเฉียงเหนือ

4. บทบาท (Role) บทบาทของเด็กที่ปรากฏในละครโทรทัศน์ล้วนมีความเกี่ยวข้องกับพระเอกและนางเอกทั้งหมด เช่น น้อมเป็นน้องสาวนางเอก ไชดาเป็นหลานชายนางเอก เป็นต้น และเด็กทุกคนยังแสดงบทบาทของเด็กดีทั้งหมด โดยความเป็นเด็กดีจะแตกต่างกันไป เช่น น้อมและค่านางในเรื่องราชินีหมอลำแสดงบทบาทของเด็กกตัญญู เชื่อฟังคำสอนของผู้ใหญ่ รู้จักคิด

รู้จักหน้าที่และแม้จะมีชีวิตที่ลำบาก มีครอบครัวที่ไม่สมบูรณ์แต่ไม่ทำตัวเป็นเด็กมีปัญหาหรือเป็นภาระต่อสังคม ขณะที่เด็กชายโชดาจากเรื่องสองเรานิรันดรแสดงบทบาทเด็กที่มีสัมมาคารวะ รู้จักคิดและตัดสินใจถูกผิด เชื่อฟังผู้ใหญ่ และเป็นเด็กขยัน ส่วนเชื่อม แม้จะเป็นเด็กวัดที่แก่นและขน แต่แสดงบทบาทของเด็กดีคือเป็นเด็กมีน้ำใจ ไม่คิดร้ายใคร เป็นต้น

5. ปัจจัยด้านจิตวิทยา (Psychological factor) พบว่าละครโทรทัศน์ช่วงไพรม์ไทม์นำเสนอภาพเด็กที่มองโลกในแง่ดี มีทัศนคติต่อคนรอบข้างและต่อตัวเองในทางที่ดี ไม่ทำตัวมีปัญหา หรือก้าวร้าว ไม่ว่าจะมาจากชนชั้นกลางล่างหรือชนชั้นล่าง ไม่ว่าจะครอบครัวจะอบอุ่นสมบูรณ์หรือเป็นเด็กกำพร้าก็ตาม

ในด้านบทสนทนาส่วนใหญ่เป็นบทสนทนาที่เกิดขึ้นระหว่างผู้ใหญ่และเด็ก ซึ่งส่วนใหญ่เป็นไปในเชิงอบรมสั่งสอน (Socialization) โดยผู้ใหญ่หรือผู้ปกครองเป็นฝ่ายสอนและเด็กเป็นผู้รับการอบรมสั่งสอน ได้แก่ พ่อ แม่ ญาติ พระ เป็นต้น ซึ่งลักษณะบทสนทนาสะท้อนภาพของเด็กในสังคมที่เป็นฝ่ายรับ

นอกจากนี้บทสนทนายังแสดงถึงความสำนึกที่ดี (Conscience) และการตัดสินใจถูกผิดของของเด็ก (Moral judgment) ได้แก่ ความกตัญญู การเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ การโกหกเป็นสิ่งที่ไม่ดี เป็นต้น

ฉากในละครโทรทัศน์ช่วงไพรม์ไทม์จากการวิเคราะห์ฉากหรือสถานที่ที่ปรากฏในละครโทรทัศน์ทั้ง 4 เรื่องพบว่าภาพเด็กที่นำเสนอจะมีฉากที่จำกัด ซึ่งต่างจากตัวละครที่เป็นผู้ใหญ่ โดยฉากการปรากฏตัวของเด็กแบ่งได้ดังนี้

- บ้านหรือที่อยู่อาศัย เป็นฉากที่พบบ่อยและเป็นฉากที่คู่กับภาพเด็กเช่นในละครโทรทัศน์เรื่องราชินีหมอลำ ปรากฏเป็นฉากบ้านพัก เนื่องจากเป็นครอบครัวคนอีสานที่เข้ามาอาศัยในกรุงเทพฯ จึงไม่มีบ้านเป็นของตัวเอง จะเป็นบ้านเช่า ขณะที่ที่เชื่อมในสี่สาวรารัก เป็นเด็กวัด จึงอาศัยในวัด ส่วนในเรื่องสองเรานิรันดร โชดาจะปรากฏในฉากบ้านและร้านอาหารของครอบครัว คำนางตอนเด็กอยู่บ้านที่ต่างจังหวัด มีเพียงเรื่องรักของนายดอกไม้ที่ตัวละครเด็กปรากฏอยู่ในอดีต ในความทรงจำของพระเอกและนางเอก จึงมีสถานที่เดียวคือ สนามเด็กเล่นในสวนดอกไม้

- สถานที่ท่องเที่ยวของครอบครัวหรือของพระเอกนางเอก ได้แก่ ครอบครัวของโซดาชอบไปทะเล โซดาจึงมีฉากที่ไปเที่ยวทะเล ขณะที่ลูกน้ำมีฉากที่อลิน พี่สาวต่างแม่ พาไปเดินเที่ยวเล่นในห้างสรรพสินค้า ฉากที่รุจน์และค่านางพานิมซึ่งเศร้าโศกเสียใจที่พ่อหายไป ไปเดินเที่ยวเล่นในห้างสรรพสินค้าเช่นกัน

- สถานที่ทำงานของผู้ใหญ่ เช่น นิ้มพาพ่อตาบอดไปเป่าแคนแลกเงินที่หน้าห้างสรรพสินค้าแห่งหนึ่งและโซดา มีฉากร้านอาหารของปรายฝน ซึ่งเป็นกิจการของครอบครัว เป็นต้น

- โรงเรียน แม้ว่าเด็กควรจะได้รับการศึกษาและมีฉากปรากฏตัวในโรงเรียนแต่จากการวิเคราะห์ละครโทรทัศน์ทั้งสี่เรื่องพบว่ามีเพียงเรื่องเดียว คือ ราชนิหมอลำ ที่ปรากฏฉากโรงเรียน ตอนที่ค่านางเรียนหนังสือในห้องเรียนเท่านั้น ทั้งนี้เพราะโดยเรื่องราวในละครโทรทัศน์ไม่ได้มุ่งเน้นที่ภาพหรือแง่มุมชีวิตของเด็กเป็นหลัก

นอกจากนี้ฉากยังสะท้อนถึงฐานะทางสังคมหรือชนชั้นของเด็กในเรื่อง เช่น ฉากบ้านเช่าที่เก่าทรมของนิ้ม แสดงให้เห็นความจนของคนอีสานที่เข้ามาอาศัยในกรุงเทพฯ เป็นต้น

จากฉากที่มีความหลากหลายน้อยและมีค่อนข้างจำกัดสะท้อนให้เห็นภาพของพื้นที่ของเด็กในละครโทรทัศน์ช่วงไพรม์ไทม์ยังไม่ได้ให้ความสำคัญ เนื่องจากละครโทรทัศน์ช่วงไพรม์ไทม์เป็นพื้นที่ของผู้ใหญ่มากกว่าเด็ก

มุมมองการเล่าเรื่องในละครโทรทัศน์ช่วงไพรม์ไทม์พบว่าภาพเด็กที่ปรากฏในละครโทรทัศน์ช่วงไพรม์ไทม์เป็นภาพเด็กที่ถูกเล่าเรื่องโดยผ่านมุมมองของผู้ใหญ่มากที่สุดโดยแบ่งเป็นผู้ใหญ่หัวโบราณและผู้ใหญ่สมัยใหม่

6.1.3 การถอดรหัสความหมายของผู้ชมต่อภาพเด็กในละครโทรทัศน์ช่วงไพรม์ไทม์

จากการศึกษาการถอดรหัสความหมายของผู้ชมกลุ่มเด็กและผู้ใหญ่ พบว่าทั้งผู้ชมกลุ่มเด็กและผู้ใหญ่สามารถถอดรหัสความหมายเรื่องลักษณะของตัวละครได้ชัดเจนที่สุดรองลงมาคือความสำนึกที่ดีของเด็ก (Conscience) ได้แก่ เรื่องความกตัญญู รองลงมาคือการ

ตัดสินถูกผิด (Moral judgment) และการอบรมสั่งสอน (Socialization) ตามลำดับ โดยผู้ใหญ่สามารถถอดรหัสความหมายเรื่องการอบรมสั่งสอนได้ดีกว่าเด็ก และยังสามารถแยกแยะได้ว่าเป็นการอบรมสั่งสอนแบบหัวโบราณที่เข้มงวดและห้ามปรามหรือแบบสมัยใหม่ที่ตอบคำถามและอธิบายตามความเหมาะสม ผู้ใหญ่ยังเข้าใจว่าเด็กเป็นผู้ถูกอบรมสั่งสอน ส่วนผู้ใหญ่มีหน้าที่อบรมสั่งสอน

สำหรับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การถอดรหัสความหมายภาพเด็กและผู้ใหญ่ได้แก่ การติดตามรับชมละครโทรทัศน์อย่างต่อเนื่อง จะทำให้เข้าใจภาพเด็กและสิ่งที่ผู้ผลิตต้องการสื่อความหมายได้มากกว่า รวมทั้งความสามารถในการถอดรหัสความหมายและความกล้าแสดงความคิดเห็นของแต่ละบุคคล ส่วนปัจจัยเรื่องอายุไม่มีผลต่อการถอดรหัสความหมาย ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่าเนื่องมาจากการที่ผู้ผลิตเลือกใช้การสื่อความหมายที่เข้าใจได้ง่าย เหมาะกับผู้ชมทุกเพศทุกวัย

ในการถอดรหัสความหมายของผู้ใหญ่และเด็กนั้น ผู้ใหญ่จะสนใจเรื่องการทำงานและการศึกษาของเด็กในละครโทรทัศน์มากกว่า และในการเลือกใช้คำ พบว่าผู้ใหญ่มีความสามารถในการเลือกใช้คำที่อธิบายการกระทำและลักษณะนิสัยของตัวละครได้เฉพาะเจาะจงกว่าและมีความหมายที่ครอบคลุมมากกว่าเด็กเช่น ฉลาดแกมโกง เจ้าเล่ห์ ซื่อจนน้อยใจพ่อ เข้มงวด ความรักแบบบีบบังคับ เป็นต้น ขณะที่เด็กจะใช้คำที่มีความหมายกว้างๆ เช่น เด็กดี เด็กไม่ดี เด็กเกเร เด็กสองคนชอบกัน เป็นต้น

นอกจากนี้ผู้ใหญ่จะมีความสามารถในการเชื่อมโยงความหมายจากองค์ประกอบต่างๆ เข้ากับภาพรวมของเด็กในละครโทรทัศน์ได้ โดยผู้ใหญ่มีความสามารถในการถอดรหัสความหมายที่แฝงอยู่ในองค์ประกอบต่างๆ นอกจากการกระทำ บทสนทนาหรือปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวละคร ได้แก่ ความหมายของฉาก การแต่งกาย การแต่งหน้าและอุปกรณ์ประกอบฉาก เป็นต้น ขณะที่เด็กจะถอดรหัสจากการกระทำ บทสนทนา ตลอดจนปฏิสัมพันธ์ของตัวละคร ซึ่งเป็นสิ่งที่เห็นได้ชัดเจนที่สุดและเข้าใจได้ง่ายที่สุด และมองข้ามการถอดรหัสความหมายจากองค์ประกอบอื่นๆ ได้แก่ฉาก การแต่งกายและอุปกรณ์ประกอบฉาก

จากการวิเคราะห์ด้วยแนวคิดการถอดรหัสความหมายของผู้รับสารพบว่าการถอดรหัสความหมายของเด็กและผู้ใหญ่มีจุดยืนในแบบที่ผู้ส่งสารต้องการ (Dominant-

hegemonic position) มากที่สุด โดยจุดยืนแบบนี้ผู้รับสารจะมีจุดยืนที่เดียวกับผู้ส่งสาร และจะใช้รหัสของผู้ส่งสารเช่นกัน โดยความหมายที่ผู้รับสารอ่านได้จึงเป็นแบบเดียวกับที่ผู้ส่งสารต้องการ เรียกว่า preferred reading เช่น ลักษณะนิสัยของเด็กในละครโทรทัศน์ ความสำนึกที่ดีและการตัดสินใจผิด ที่ทั้งผู้ใหญ่และเด็กสามารถถอดรหัสความหมายได้ค่อนข้างครบถ้วน

รองลงมาคือจุดยืนที่ผู้รับสารจะต่อรองความหมายเสียใหม่ (Negotiated position) เช่นในเรื่องการอบรมสั่งสอนของผู้ใหญ่ ที่เด็กบางกลุ่มและผู้ใหญ่บางกลุ่มไม่สามารถถอดรหัสเรื่องการอบรมสั่งสอนได้และไม่สามารถแยกแยะการอบรมสั่งสอนแบบผู้ใหญ่หัวโบราณและแบบผู้ใหญ่สมัยใหม่ได้นั่นเอง

สุดท้ายคือจุดยืนที่ผู้รับสารจะตีความคัดค้านต่อความหมายที่ผู้ส่งสารใส่รหัสมา (Opposition position) เห็นได้ชัดในการถอดรหัสของผู้ใหญ่ เช่น ผู้ผลิตนำเสนอภาพเด็กที่น่ารักและน่าประทับใจ แต่ผู้ใหญ่กลุ่มที่ 1 มองว่าเป็นเด็กดัดจริต กระแฉะ ไม่น่ารัก เป็นต้น ส่วนในการถอดรหัสความหมายของเด็กได้แก่การที่ผู้ผลิตต้องการนำเสนอว่าเชื่อมเป็นเด็กวัดชนๆ กันๆ แต่เป็นเด็กดี ไม่คิดร้ายกับใคร แต่เด็กถอดรหัสความหมายว่าเชื่อมเป็นเด็กไม่ดีเพราะชี้โกหกและเกเร เป็นต้น

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาพและกระบวนการสร้างภาพและการถอดรหัสภาพเด็กของผู้ชมนั้น ผู้วิจัยเสนอข้อวินิจฉัยได้ 3 ประเด็น ดังนี้คือ

6.1.4 ความสัมพันธ์ระหว่างภาพและกระบวนการสร้างภาพเด็กในละครโทรทัศน์ช่วงไพรม์ไทม์

พบว่าภาพเด็กในละครโทรทัศน์มีความสัมพันธ์กับกระบวนการสร้าง โดยผู้ที่มีอิทธิพลที่สำคัญได้แก่ ผู้ประพันธ์ ผู้เขียนบทและผู้กำกับ

เมื่อพิจารณาภาพของเด็กที่ปรากฏนั้นพบว่าเกิดจากการสร้างภาพที่เกิดจากการวางโครงเรื่องของผู้ประพันธ์เรื่อง ประกอบกับการรับรู้ภาพของผู้เขียนบทและผู้กำกับที่มีต่อเด็กในสังคมจริงและจากประสบการณ์ส่วนตัวก่อน จึงนำเสนอและเข้ารหัสออกมาตามที่ผู้ผลิตต้องการ

ในการสื่อความหมายมีการคัดสรรกลั่นกรองโดยผู้ผลิต เนื่องจากในสังคมจริงนั้นมีทั้งเด็กที่ดีและไม่ดี เด็กที่อ่อนน้อม เด็กที่ก้าวร้าว เด็กที่ประกอบอาชีพไม่สุจริต เด็กติดยาเสพติด เด็กที่ทำตัวมีปัญหา เป็นต้น แต่ผู้ผลิตเลือกนำเสนอเฉพาะภาพบวกหรือภาพด้านที่ดีของเด็ก เช่น แม้จะมีครอบครัวที่ไม่สมบูรณ์แต่เด็กในละครโทรทัศน์จะไม่ทำตัวก้าวร้าวหรือทำตัวเป็นเด็กมีปัญหา ไม่สร้างปัญหาให้ผู้ปกครองหรือสังคม แต่จะรู้จักคิดและรู้หน้าที่ตัวเอง มีความรับผิดชอบ ช่วยเหลือและกตัญญูต่อพ่อแม่ผู้ปกครอง เป็นต้น

นอกจากนี้ผู้ผลิตยังต้องการนำเสนอภาพเด็กเพื่อเป็นสีสันในละครโทรทัศน์เท่านั้น ทำให้ภาพสะท้อนของเด็กที่ปรากฏในละครโทรทัศน์ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงเรื่องและแก่นเรื่องมากนัก เป็นเพียงส่วนประกอบที่ทำให้ละครโทรทัศน์เรื่องนั้นๆ มีอารมณ์ความรู้สึกเพิ่มเติม เช่น ความน่ารัก ร่าเริง สดใส ความน่าสงสาร รันทด เอาใจช่วย หรือความอ่อนคลาย สนุกสนานในเรื่อง เป็นต้น

6.1.5 ภาพเด็กในละครโทรทัศน์ช่วงไพรม์ไทม์กับการถอดรหัสของผู้ชม

พบว่า ภาพเด็กที่นำเสนอในละครโทรทัศน์ช่วงไพรม์ไทม์มีลักษณะเป็นภาพบวก คือเสนอภาพด้านที่ดีของเด็กเท่านั้น ทำให้ผู้ชมส่วนใหญ่มีการถอดรหัสว่าเด็กในละครโทรทัศน์มักเป็นภาพบวกเด็กที่น่ารัก น่าเอ็นดู และมีความรู้สึกที่ดีต่อเด็กในละครโทรทัศน์ แต่ก็มีผู้ชมบางคนที่มีการถอดรหัสความหมายตรงข้ามกับการใส่รหัสของผู้ผลิต เช่น เด็กชายเชื่อมจากเรื่องสี่สาวร้าวรัก ผู้ผลิตต้องการนำเสนอภาพเด็กวัดชนๆ แก่นๆ แต่เป็นเด็กดี ไม่คิดร้ายกับใคร แต่ผู้ชมเด็กส่วนใหญ่ถอดรหัสว่าเชื่อมเป็นเด็กไม่ดี เกเร ขี้โกหก รังแกสัตว์ และเด็กหญิงพวงชมพูในเรื่องรักของนายดอกไม้ ผู้ผลิตต้องการใส่รหัสเรื่องความน่ารักและน่าประทับใจ แต่ผู้ชมผู้ใหญ่ 1 คนมองว่าเป็นเด็กดัดจริต แก่แดด เป็นต้น

6.1.6 กระบวนการสร้างภาพกับการถอดรหัสของผู้ชมต่อภาพเด็กในละครโทรทัศน์ช่วงไพรม์ไทม์

พบว่ากระบวนการสร้างภาพสอดคล้องกับการถอดรหัสของผู้ชม เนื่องจากผู้ผลิตเลือกใช้รหัสที่ชัดเจนและเข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อน เช่น ความกตัญญู ความฉลาดช่างคิด ทำให้ผู้ชมทั้งเด็กและผู้ใหญ่สามารถถอดรหัสได้ง่าย ชัดเจนและตรงประเด็นตามที่ผู้ผลิตต้องการสื่อ มีเพียงบางประเด็นเท่านั้น เช่น ในเรื่องสองเรานิรันดร ที่ผู้ผลิตคือผู้เขียนบทละครโทรทัศน์เข้ารหัสความหมาย

ที่ลึกซึ้งและต้องอาศัยการตีความเพิ่มเติม ทำให้ผู้ชมเด็กไม่สามารถถอดรหัสได้ ส่วนผู้ชมผู้ใหญ่สามารถถอดรหัสได้บ้าง เป็นต้น นอกจากนี้ผู้ผลิตจงใจให้เด็กเป็นฮีโร่ในละครโทรทัศน์และผู้ชมก็เข้าใจว่าเด็กเป็นฮีโร่ของเรื่อง ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงเรื่องหลักหรือแก่นเรื่อง ซึ่งมีผู้ชมทั้งเด็กและผู้ใหญ่บางคนมีความคิดเห็นว่าละครโทรทัศน์เรื่องที่มีเด็กมักเป็นละครที่สนุกสนาน น่ารัก สดใส

6.2 การอภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ภาพเด็กพบว่าเด็กมีความสำคัญน้อยมากเมื่อเทียบกับผู้ใหญ่ในละครโทรทัศน์ช่วงไพรม์ไทม์ โดยเห็นได้ชัดจากโครงเรื่อง แก่นเรื่องและความขัดแย้งที่ล้วนเกี่ยวข้องกับตัวละครผู้ใหญ่ในเรื่องเป็นหลัก และมีส่วนเกี่ยวข้องกับน้อยมากกับตัวละครเด็กในเรื่อง

นอกจากนี้ในเรื่องของฉากยังพบว่าเด็กปรากฏตัวในฉากซึ่งเป็นพื้นที่สำหรับผู้ใหญ่มากกว่าฉากที่เป็นพื้นที่สำหรับเด็ก ได้แก่ ที่ทำงานของผู้ใหญ่แทนที่จะเป็นโรงเรียน ทั้งนี้เพราะการปรากฏตัวของเด็กในละครโทรทัศน์ช่วงไพรม์ไทม์ต้องมีความเกี่ยวข้องกับเนื้อเรื่องเป็นหลัก ซึ่งเนื้อเรื่องเน้นที่เรื่องของผู้ใหญ่ จึงมีการเล่าเรื่องเด็กในพื้นที่ของเด็กน้อยมาก

จากการศึกษากระบวนการสร้างภาพเด็กพบว่าผู้ผลิตให้ความสำคัญกับผู้ใหญ่ในเรื่องมากกว่าเด็กโดยเด็กเป็นเพียงส่วนประกอบ เนื่องจากผู้ผลิตมองว่าผู้ชมกลุ่มเป้าหมายของละครโทรทัศน์ช่วงไพรม์ไทม์เป็นผู้ใหญ่มากกว่าเด็ก และเข้าใจว่าละครโทรทัศน์ช่วงไพรม์ไทม์ออกอากาศช่วงกลางคืน ซึ่งเป็นเวลาที่เด็กเข้านอนแล้ว แต่ในการศึกษาการถอดรหัสความหมายของเด็กพบว่าเด็กเพียง 1 คนจากเด็กจำนวน 24 คนที่ไม่รับชมละครโทรทัศน์ช่วงไพรม์ไทม์ ส่วนเด็กที่เหลือถึง 23 คนติดตามรับชมละครโทรทัศน์ช่วงไพรม์ไทม์อย่างต่อเนื่องและสามารถจดจำและเล่าเรื่องราวของละครโทรทัศน์ช่วงไพรม์ไทม์ที่ผู้วิจัยเลือกศึกษาได้

จากการศึกษาการถอดรหัสของผู้ชมเด็กและผู้ใหญ่พบว่าทั้งผู้ใหญ่และเด็กมีการเลือกชมละครโทรทัศน์โดยตัดสินใจจากความสนุกสนานน่าติดตามของเนื้อเรื่องเป็นอันดับแรก รองลงมาคือความชื่นชอบในตัวละครเอกได้แก่พระเอกและนางเอก โดยเด็กไม่ใช่ปัจจัยหลักในการเลือกรับชมละครโทรทัศน์ช่วงไพรม์ไทม์

นอกจากนี้เมื่อรับชมละครโทรทัศน์แล้วยังพบว่าผู้ชมทั้งผู้ใหญ่และเด็กสามารถจดจำเรื่องราวของละครโทรทัศน์ โดยสามารถเล่าเรื่องย่อๆ ได้และจดจำชื่อตัวเอก ได้แก่พระเอกนางเอก ผู้ร้ายได้ แต่ไม่สามารถจดจำชื่อของตัวละครเด็กได้ ทำได้เพียงบอกบทบาทของเด็กในเรื่อง เช่น เป็นหลานของนางเอก เป็นต้น นอกจากนี้ผู้ชมกลุ่มเด็กไม่สามารถเชื่อมโยงเรื่องราวในละครโทรทัศน์กับตัวละครเด็กได้ ขณะที่ผู้ใหญ่สามารถเชื่อมโยงเรื่องราวของละครโทรทัศน์กับตัวละครเด็กได้ เช่นสามารถบอกได้ว่าเด็กคนนี้เป็นอดีตของพระเอกนางเอก เป็นตัวละครที่บอกที่มาที่ไปและเหตุผลที่ทำให้พระเอกนางเอกรักกันได้ เป็นต้น

6.3 ข้อจำกัดในการวิจัย

เนื่องจากการสนทนากลุ่มมีเพียงตัวแทนจากผู้ชมที่เป็นเด็กและผู้ใหญ่ที่มีความแตกต่างด้านประชากรและจำนวนไม่มาก ทำให้ข้อมูลที่ได้เป็นเพียงการศึกษานำร่องเพื่อสำรวจการถอดรหัสของผู้ชมที่มีต่อภาพสะท้อนของเด็กที่ปรากฏในละครโทรทัศน์ช่วงไพรม์ไทม์ได้ในระดับหนึ่ง

6.4 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ผลิตละครโทรทัศน์

1. ในการสร้างภาพของเด็กในละครโทรทัศน์ช่วงไพรม์ไทม์ ผู้ผลิตควรให้ความสำคัญกับเด็กมากขึ้น โดยวางโครงเรื่องให้เด็กมีความสำคัญและเกี่ยวข้องต่อเนื้อเรื่อง หรือนำเสนอภาพเด็กให้มีความหลากหลายขึ้น เนื่องจากการนำเสนอภาพเด็กด้านเดียวทำให้เด็กดูไม่มีความสำคัญและถูกกลบเกลาย

2. ผู้ผลิตควรเลือกใช้การเข้ารหัสความหมายที่สามารถเข้าใจได้ง่ายตรงไปตรงมา และไม่ซับซ้อนเพื่อให้ผู้ชมทั้งเด็กและผู้ใหญ่สามารถถอดรหัสความหมายภาพเด็กที่ผู้ผลิตต้องการนำเสนอได้ครบถ้วน ชัดเจนและตรงประเด็นที่สุด

6.5 ข้อเสนอแนะงานวิจัยในอนาคต

เนื่องจากผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษาจากละครโทรทัศน์ที่ออกอากาศในช่วงเดือนกันยายนถึงพฤศจิกายน พ.ศ. 2549 ทำให้มีกลุ่มตัวอย่างละครโทรทัศน์ที่นำเสนอภาพสะท้อนของเด็กเพียง 4 เรื่อง สำหรับงานวิจัยในอนาคต หากมีการเปลี่ยนแปลงเกณฑ์ในการ

คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่าง เช่น คัดเลือกจากละครโทรทัศน์ที่ออกอากาศตลอดปี หรือ คัดเลือกจากละครโทรทัศน์ในช่วงเวลาต่อเนื่องจากอดีตถึงปัจจุบัน จะทำให้มีกลุ่มตัวอย่างมากขึ้น และสามารถเปรียบเทียบเพื่อศึกษาพัฒนาการของภาพเด็กในละครโทรทัศน์ช่วงไพรม์ไทม์ได้